

työ & raha

Tule, hyvä IDEA

SANNA SOMMERS KUVAT KAROLIINA PAATOS

Kaikkihan me
ajatuksia haudomme,
mutta jotkut ovat
onnistuneet
tekemään siitä
itselleen työn.

Elina Helkinheimo
ja Tommi Kaup-
pinen suunnitte-
levat seuraavan
päivän työpajaa.
Ajatushautomo
Demoksen tutki-
joilla ei ole omia
työpisteitä, vaan
he asettuvat läp-
päreineen sinne,
missä sattuu
olemaan tilaa.

Maria ne ovat punaiset, Tommilla harmaat. Sini on valinnut raidalliset ja Outi siniiset. Ajatushautomo Demos Helsingin pukukoodina näyttävät tänään olevan villasukat.

On myös keltaiseksi maalattu rosoinen seinä, uustrendikäs lepäkotuoli sekä läppärin kanteen liimattu Peppi Pitkätossun hevosen kuva. Ihan heti ei arvaisi, että täällä on sorvattu Suomelle maabrändiä ja laadittu juhlalliselta kalskahtavia raportteja, kuten "Tehokkuudesta jakamiseen – tietoyhteiskunnan uusi vaihe".

Demos Helsinki on Suomen ensimmäinen riippumaton *think tank*. Vielä kahdeksan vuotta sitten sellaista ei osattu tänne edes kaivata, ja nyt ajatushautomon kymmenelle tutkijalle riittää hommia enemmän kuin he ehtivät ottaa vastaan.

Älynväläyksiä Peloton-leireillä

Idea on yksinkertainen: myydään tutkimusta ja tulevaisuudensuunnitelmia niille, jotka eivät itse ehdi tai osaa tehdä niitä. Asiakkaita on Fazerista Metsähallitukseen ja Helsingin Energiasta eduskunnan tulevaisuusvaliokuntaan.

Perinteisestä konsulttifirmasta Demoksen erottaa se, että työn tulokset annetaan kaikkien nähtäville riippumatta siitä, kuka ne on tilannut ja maksanut. Kaikki julkaisut ovat ladattavissa ajatushautomon nettisivuilta.

Demoksen tutkijat eivät vain istu toimistossaan odottamassa toimeksiantoja, vaan he miettivät itse, mitä yhteiskunnassa on meneillään, ja yrittävät sitten vakuuttaa mahdolliset asiakkaat siitä, että tästä kannattaisi nyt kiinnostua. Aiheet liippaavat aina tavalla tai toisella kestävästä kehityksestä, tulevaisuuden onnelli-

suutta ja hyvinvointia. Päämääränä on – vaatimattomasti – maailman muuttaminen.

Moni on jo ehtinyt kysyä, mitä nämä etelähelsinkiläiset älyköt oikein kuvittelevat. Mitä merkitystä pienen porukan puuhastelulla on oikeasti, jos nyt maapallon tulevaisuutta ajatellaan?

– Samaa mietin välillä itsekkin, vuoden verran Demoksessa työskennellyt **Maria Ritola** myöntää.

Silloin on mukava listata käytännön juttuja, joita ajatushautomon työllä on saatu aikaan. Esimerkiksi Demoksen järjestämällä Peloton-leireillä eri alojen ammattilaiset ovat kehittäneet käytännön ratkaisuja ilmastonmuutokseen ja energiakriisiin, ja moni älynväläys on jo käytössä. Esimerkiksi Rautakesko perusti palvelun, jonka avulla asiakkaiden on helppo suunnitella ja toteuttaa energiaa säästäviä remontteja. Fazer ja Lahden Ateria ovat kehittäneet ympäristöystävällisiä lounasreseptejä työpaikkaruokaloihin.

Leiri-ideoiden pohjalta on perustettu myös uusia yrityksiä, kuten autojen yhteiskäyttöä järjestävä Weego sekä Hukatila, joka kehittää uutta käyttöä tyhjillään oleville tiloille.

– Itselleni palkitsevinta on ollut nähdä, miten ihmiset innostuvat ja lähtevät kokeilemaan uusia juttuja, Maria sanoo.

Scrummataa ja skypeetään

Tavallinen työpäivä Demos Helsingissä voi näyttää vaikkapa tältä.

Pöydän ympärillä on kuusi tutkijaa läppärit edessään.

– Scrummataa nopeasti, **Roope Mokka** aloittaa.

Se tarkoittaa, että jokainen kertoo lyhyesti, mitä on saanut aikaan eilisen jälkeen, mitä täytyy saada aikaan tänään, mitä esteitä mah-

Unelmien täyttymys – vai työpaikka helvetistä?

dollisesti on tiedossa ja miten pulmat voisi ratkaista.

– Kokeilemme usein uusia työtapoja. Scrum-menetelmän avulla olisi tarkoitus saada asioita aikaan tosi ketterästi, Roope selittää.

Tänään ohjelmassa on huomisen työpajan valmistelua. Demos on mukana Euroopan-laajuisessa tutkimuksessa, jossa selvitetään, miten elämäntapojen pitäisi muuttua, jotta ne olisivat kestäväällä

tasolla vuonna 2050. Työpajaan tulee 15 eri-ikäistä ja eri elämäntilanteesta olevaa suomalaista pohtimaan, mitä muutos tarkoittaa heidän arjessaan. Heidät on valittu sadasta vapaaehtoisesta, jotka vastasivat Demoksen ilmoitukseen. Jokaiselle on laskettu henkilökohtaiset ekologiset jalanjäljet sekä laadittu suunnitelma, miten jalanjälkeä voisi kutistaa hyvinvoinnista tinkimättä.

Työnjaon jälkeen jokainen nappaa tietokoneensa ja etsii vapaan pöydän- tai sohvanurkan. **Maria Ritola** ja **Sini Hirvonen** heittäytyvät sohvalle, nostavat jalat pöydälle, läppärit syyliin ja käyvät yhdessä läpi huomisen ohjelmavaihtelun: mitä osallistujilta kysytään, mitä heille selitetään ja missä järjestyksessä.

Kello 11 porukka kokoontuu **Outi Kuittisen** koneelle skype-kokoukseen Lahdessa asuvan ekotehokkuus- >>

Demos Helsinki

Suomen ensimmäinen ajatushautomo syntyi vuonna 2005. Työntekijöitä oli aluksi kaksi, nyt heitä on kymmenen. Alun nollabudjetista on päädytty nykyiseen 850 000 euron liikevaihtoon. Demos on yhdistys, eikä porukasta kukaan ole pomo, vaan kaikista päätetään yhdessä ja jokaisella on sama palkka.

VALMIIKSI HAUDOTTU

Muun muassa näiden ideoiden

kehittelyssä Demos on ollut mukana.

WEEGO: autojen yhteiskäyttöä organisoiva yritys.

ENERGIAMESTARI: K-Raudan palvelu, jossa asiantuntija tulee kotiin tekemään energiaremonttikartoituksen.

NOPSA TRAVELS: nettimatkatuomisto joka ideoi ilmaisia lähialueretkiä.

ASUKASISÄNNÄT: opiskelija-asuntosäätiö HOASin kokeilu, kuinka opiskelija-asumista voidaan parantaa opiskelijaisännällä.

HUKKATILA: yhtiö joka hyödyntää tyhjiillään olevia tiloja.

TREASURE GAME: iPhoneella ja iPadilla toimiva lapsiperheiden liikunnallinen seikkailupeli.

Roope Mokka, Elina Heikinheimo, Maria Ritola, Sini Hirvonen, Outi Kultinen ja Tommi Kauppinen pitävät skype-palaveria ekotehokkuuskonsultin kanssa. Huomiseksi pitäisi saada materiaali haltuun.

konsultti **Michael Lettenmeierin** kanssa. Tämä "ekologisten selkäreppujen über-guru" on laatinut työpajaa varten erilaisia laskelmia elämäntapavalinnoista. Kaikkien on vähennettävä niin autoilua, lihan-syöntiä kuin lämmitettäviä asumis-neliöitäkin, mutta jos tinkii yhdestä asiasta, voi satsata toiseen.

– Jos joku päättää asua sillan alla, hän voi syödä joskus pihviäkin, Michael kärkehtää.

Reilataan ja keskustellaan

Demoksessa ei ole pomoja eikä työaikaseurantaa. Kaikilla työntekijöillä on sama palkka. Kaikki tekevät kaikkea taloushallinnosta ideoiden myymiseen ja konttoritarvikkeiden hankintaan. Kerran vuodessa reilataan yhdessä Etelä-Eurooppaan, majoitutaan vuokrataloon ja kehitellään uusia ideoita aamusta iltaan, välillä yöpöyryä päällä.

Se voi olla joko unelmien täyttymys – tai työpaikka helvetistä.

– Varmaan puolet ajasta menee keskusteluun ja ajatusten palloitteluun yhdessä, toinen puoli tiedon etsintään, kirjoittamiseen ja esitysten valmisteluun, Maria arvioi.

Kerran kuussa demoslaisilla on hallintopäivä, jolloin lähetellään laskuja, hoidetaan kirjanpitoa, huolehditaan konttoritarvikkeista ja siivotaan toimistoa.

– Homma perustuu siihen että meitä on tämän verran eikä yhtään enempää. Kun kaikki päätökset tehdään keskustelemalla, isomalla porukalla keskustelut kävivät liian pitkiksi, sanoo **Aleksi Neuvonen**, toinen Demoksen perustajista.

Outi Kuittisen mielestä pomotomuudessa on sekä hyvät että huonot puolensa.

– Ei tarvitse eikä voi koskaan valittaa, että pomo on typerä ja työni on sen takia paskaa.

Toisaalta vastuuta ei voi vältellä.

– Useinkin sitä toivoisi, että kunpa joku muu tekisi tuon tai tuon asian puolestani. On turha valittaa, ettei täällä ole lamput katossa, kun ei ole itse ehtinyt asentaa niitä, Outi sanoo.

Eikö jaetussa vastuussa ole se riski, että jotkut luistavat siitä, vähän kuin tiskivuorosta opiskelijakommuunissa? Sitä paitsi jatkuva keskustelu kuulostaa jokseenkin tehottomalta tavalla hoitaa asioita.

Päinvastoin, sanovat demoslaiset.

– Työnjako tähtää siihen, että voisimme olla mahdollisimman luovia ja tuottavia, Roope sanoo.

– Kun jokainen vuorollaan laskee rahoja ja neuvottelee sopimuksista asiakkaiden kanssa, kaikki ymmärtävät, miten homma toimii, ja se ruokkii motivaatiota. Sitä paitsi jos meillä olisi pomo, meidän pitäisi tienata myös hänen palkkansa.

Niin, se palkka. Yleensähan ajatellaan, että palkankorotukset ja bonukset kannustavat ihmisiä yrittämään parhaansa. Demoslaisten

"Jos meillä olisi pomo, meidän pitäisi tienata hänenkin palkkansa."

mielestä palkankorotukset eivät tietyn rajan jälkeen enää tee työntekijää onnellisemmaksi. Niinpä heillä on kaikilla sama, suomalaista keskiarvoa vastaava palkka.

– Palkka ei ole minulle työpaikan valinnassa ollenkaan tärkein kriteeri, paljon tärkeämpää on työn mielekkyys. Näen tässä porukassa potentiaalia muuttaa yhteiskuntaa, sanoo Maria, joka on työskennellyt ennen Demosta muun muassa YK:ssa ja Suomen Pankissa.

Outin mielestä palkka-asia askarruttaa lähinnä uusia työntekijöitä.

– Nuoremmista on aluksi pelottavaa, että heillä on sama palkka kuin kokeneemmilla kollegoilla. Siitä tulee tunne, että pitäisi heti osata kaikki. Tästä mallista on kuitenkin se hyöty, että kenenkään ei tarvitse vatvota, että saako tuo enemmän kuin minä ja milloin pääsen samalle tasolle.

Yliopistomaailma turhautti

Ajatushautomon perustajilla Roope Mokalla ja Aleksi Neuvosella on kokemusta myös ilman palkkaa puurtamisesta. He perustivat Demoksen 2005 kehiteltään ideaa ensin vuoden päivät. Tutkimustyö ja yhteiskunnallinen vaikuttami-

nen kiinnostivat, mutta tarjolla olevat vaihtoehdot turhauttivat.

– Akateeminen maailma tuntui hitaalta ja sisäänpäin kääntyneeltä. Yliopistojen ura- ja kilpailukeskeinen ilmapiiri on johtanut siihen, ettei ihmisillä ole aikaa tehdä muuta kuin sisäpiirille suunnattuja julkaisuja. Lisäksi meitä harmitti poliittinen kulttuuri, jossa vastaukset tiedetään etukäteen, Aleksi sanoo.

Sitkeän myyntityön jälkeen Roope ja Aleksi saivat Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran tilaamaan heiltä selvityksen hyvinvointivaltion tulevaisuudesta. Siitä se sitten lähti. Alkuajat menttiin nollabudjetilla, mutta vuonna 2009 liikevaihto oli jo 380 000 euroa ja viime vuonna 850 000 euroa.

– Nyt olemme tehneet periaatepäätöksen, ettemme kasvata porukkaa enää tästä, Aleksi sanoo.

– Haluamme kasvattaa Demoksen vaikuttavuutta, emme väkimmäätä tai liikevaihtoa, Roope lisää.

Eli työhakemuksia on turha enää lähettää?

– Jotenkin sitä tietysti haluaisi nähdä, että homma kehittyy. Olemme vähän mietineet, pitäisikö meidän perustaa itsellemme kilpailija, Roope nauraa. ■